

Birgir Kruse, heiðraður útlarpsmaður:

Vit duga best at »spæla fólk í húsi«

- Føroyingurin verður á so nógvum økjum ruraður í blund og tað virkar við til, at vit bara „spæla fólk í húsi“. Vit eru møguliga óviljað bundin at spæla tann leiklutin uttan at vit sjálv ynskja tað og eru klár yvir tað. Tí tað er so deiliga lætt og makligt. Eingin veit, hvat alternativ við er, men tað kunnu vit ímynda okkum. Henda konservatismen er rættligi røttfest í Føroyum. Vit halda aftur, vita hvat vit hava og tað er best at halda fast við tað, sigur Birgir Kruse í viðtali um útlarpsendingar sínar, um dýrgripin í kjallaranum í ÚF, føroysku fjølmiðlarnar sum heild, og fremmandagerðina av okkum sjálvum sum fólk, tí vit bara lata standa til.

- Í mínari verð er tað rættligi sjálvsagt, at miðlarnir hava eina mentanardeild, eins og eina programmdeild, tekniskadeild, tíðindadeild og tónleikadeild. Annars er alt tann bera tilvild, sum tú fæst við. Men eins og fyrri mentapolitikk mást tú seta orð á, hvat tú vilt og ætlar. Ikki fyrr enn tú hevur sett orð á, hvat tað er tú vilt, tástani kanst tú verða greiður yvir, hvat tað er tú vilt. Tí eiga stóru miðlarnir at hava eina mentanardeild, sigur Birgir Kruse.

Myndin er tikin á hátíðarhaldinum í Norðurlandahúsinum, tá ið Birgir Kruse fekk handaða Nordbok-virðislønina. Mynd: Álvur Haraldsen

TURID KJØLBRO

Hann er føddur sama ár sum Útlarp Føroya byrjaði at senda, og útlarpíð hevur verið og er tann miðilin, hann fram um aðrar hevur arbeitt við. Hann hevur sent piratútlarp á Eiði og í dag situr hann í almennu loftmiðlanevndini. Og í vár fekk Birgir Kruse sum tann fyrsti føroyski journalistur-in nakrantíð eitt stórt herðaklapp og eina álitisvátan frá Nordbok. Eina virðisløn fyrri gott mentanarligt avrik í Útlarpi Føroya við mentanarsendingunum Vetrarbreytini og Kontiki, ið byggja brúgv millum føroyska og norðurlandska mentan.

Sum 20 ára gamal gjørdi hann sína fyrstu sending. Tað var á Bryggjubakka, ein tónleikasending, sum kortini ikki varð send fyrr enn

árið eftir. Tá ið hann var um at verða liðugur í studentaskúlanum í Hoydølum í 1979 fekk hann fast starv í útlarpinum, eftir sáttmálanum skuldi hann taka sær av øllum tónleikasavninum.

- Tað var ikki so menandi, útlarpíð var lítið tá, og tí fór eg eftir trý ár í 1981 á Læraraskúlan, haðani eg var liðugur í 1985, sigur Birgir Kruse.

Øll hesi árin síðani hevur Birgir gjørt free-lance sendingar fyrri Útlarp Føroya og ger tað enn. Men annað beinið er framvegis væl og virðiliga í lærarayrkinum, hann er lærari á Eysturskúlanum, situr í nevndini í Føroya Lærarafelag og á Landsmiðstöðini tveir dagar um vikuna sum lærugreinarráðgevi.

Profilur

Fram til fyrri trimum árum

síðani hevði Birgir mest sum bara roynt seg við at gera tónleikasendingar, men í 1995 heitti programmleiðarin í útlarpinum á hann um at gera eina sending til summarskránnar. Hetta varð til leygarkvøldssendingina Opið hús, ið samstundis á ein hátt gjørdist fyrimyndin til sendingina Vetrarbreytina, sum hann nú triðja veturin á tað skipar fyrri.

- Tað var fyrstu ferð eg arbeiddi við samansetta konseptinum, sum eg framvegis arbeiddi eftir, har eg geri eina sending, sum byggir á ymsar liðir, eina samrøðu ella eitt evni, kjakast verður um, soleiðis at ein ávisur profilur er í sendingini. Lurtarin veit altíð, hvat hann lurtar eftir, men kortini kemur altíð okkurt óvart á hann. Eg dúvi uppá tað gjøgnumgangandi, henda tráðin sum gongur

í gjøgnum allar liðirnar í sendingini. Opið hús endaði við einum rithøvundi, sum skrivaði og las sjálvur, tað riggaði væl, og tí havi eg hildið fast í síðani, sigur Birgir Kruse.

Summarið eftir Opið hús gjørdi Birgir summarsendingina Kontiki, heitið stavaði frá, at tað tá vóru 50 ár síðani tann fyrsta Kontiki-ekspedisjónin byrjaði.

- Tú finnur uppá eitt konsept, sum so liðandi verður til. Í teirri sendingini brúkti eg nógv samrøður, sum vórðu gjørdar um ISDN-linjur við finari dygd, so tað ljóðar sum vit sita í somu stovu.

Dramaturglin týðningarmikil

Í seinastu vetrarskránni var Birgir vertur í sendingini Burtur á heidi, ein sending við country-tónleiki.

- Einku er stuttligari enn at gera tónleikasendingar, men eftir sendingina Opið hús fekk eg hug at royna at halda fram í vetrarskránni og gera eina sending, sum fór frá tí tónleikarliga. Men eg havi altíð brúkt líka nógv tíð til at gera eina tónleikasending sum eina sokallaða talusending, kanska í meiri lagi til tónleikasendingar, hóast eg veit, at talusendingar hava ein nógv hægri status, bæði millum lurtarar og innan-hýsis í útlarpinum. Í eina tónleikasending skal eisini vera ein heild. Hon byggir á eitt ávíst mynstur, tú kanst kalla tað eina dramaturgi, eina byrjan og ein enda. Hvørt einasta lag er valt, tí tað er bundið at onkrum, ið var frammanundan. Í mínum hugaheimi er einki meiri ótolandi enn vánaligt útlarpsarbeiði, einki er so

stuttligt sum gott útlarpsarbeiði, og munurin kann vera øgiligur. At leggja eina plátu á uttan nakra grundgeving er óskiljandi. Tú heldur lurtararnar fyrri tað turra spott, tí tú situr ikki og spælir plátur fyrri tær sjálvum. At brúka eina almenna rás til slíkt hoyrir ikki heima í dag, tí útlarpsmiðilin er avgjørt tann burðardýggasti í einum framtíðarperspektivi. Men tað krevur eisini eitt sindur av miðlinum, at hann mennist, at nýggj konsept sleppa fram, nýggjar mátar at gera sendingar uppá, og nýggjar mátar at viðgera evnið uppá. Og ikki minst, at miðilin hevur ein starvsfólkapolitikk, sum syrgir fyrri, at alt hetta er í lagi, sigur Birgir Kruse.

Nærum nóg gott

- Síðst í sjeytiárunum var